

Ο Κριστιάν Μπομπέν (Christian Bobin), γεννήθηκε το 1951, στο Λε Κρεζό (Le Creuzot), βιομηχανική πόλη της Βουργουνδίας στη Γαλλία, από γονείς που ήταν εργάτες (ο πατέρας του δούλευε ως σχεδιαστής στο εργοστάσιο Schneider). Είναι γάλλος συγγραφέας που εκφράζεται χρησιμοποιώντας πολλά από τα είδη του λόγου (μυθιστόρημα, αφήγημα, προσωπικό ημερολόγιο και πεζή ποίηση) και ζει στη γενέτειρα περιοχή του, την οποία ποτέ δεν εγκατέλειψε, σε μία απλή κατοικία, σε ένα κτίριο που άλλοτε χρησίμευε ως βάση της πυροσβεστικής υπηρεσίας.

Μοναχικός ήδη από τα παιδικά του χρόνια -προτιμούσε πάντα τη συντροφιά των βιβλίων και ήταν από τα παιδιά που στην αυλή του σχολείου στέκουν παράμερα και παρακολουθούν τους άλλους- απέχει συνειδητά από τους λογοτεχνικούς κύκλους του Παρισιού καθώς και από τις περί λογοτεχνίας συζητήσεις. Έχει επικεντρωθεί να εκφράζει με αυθεντικό τρόπο, μέσω της λογοτεχνίας, την ανθρώπινη συνθήκη ζωής. Γι' αυτό κι αναζητά άλλες οδούς για να εκφράσει με τρόπο απλό, την καθημερινότητα, όπως την βιώνει και την αντιλαμβάνεται, χωρίς να καταφεύγει σε δριμείς κριτικές ή σε δογματισμούς. Καθώς είναι βαθιά θρησκευόμενος με το δικό του τρόπο, μακριά από τον κλήρο και τη δογματική θεολογία, περιγράφει την ήρεμη μάταιη ζωή, την οποία προσπαθεί να αποτυπώσει μέσω του λόγου, σε διάφορες καταστάσεις, με μια αποσπασματική γραφή -θραύσμα λόγου την αποκαλεί- εμπλέκοντας συχνά στοιχεία από πολλά λογοτεχνικά είδη (ποίηση και πεζό λόγο, ημερολόγιο προσωπικό και αφορισμούς, αφήγηση και φανταστικούς συνειρμούς).

Σπούδασε Φιλοσοφία, μελετώντας ιδιαίτερα το έργο του Κίρκεγκαρντ (Kierkegaard) και της Σιμόν Βέλ (Simone Weil), εβραία καθηγήτρια στη Σορβόννη, που ασπάστηκε τον καθολικισμό και πέθανε σε ένα ναζιστικό κρεματόριο, στον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Μετά εργάστηκε ως βιβλιοθηκάριος στη «Δημοτική Βιβλιοθήκη» της Ωτέν (Autun), σημαντική πόλη της Βουργουνδίας, στο «Βιομηχανικό Μουσείο» της γενέθλιας πόλης του, Λε Κλεζό, «ακούγοντας μορφωμένους ανθρώπους να μιλούν για πράγματα ανούσια» παρατηρεί, ενώ υπήρξε συντάκτης στο περιοδικό *Milieux* (Κέντρα) και παρακολούθησε μαθήματα για να γίνει βοηθός ψυχαναλυτή.

Εμφανίστηκε στη λογοτεχνία σχετικά αργά, το 1977, και τα έργα του –συνολικά έχει δημοσιεύσει 63 έργα) χαρακτηρίζονται από την εκφραστική λιτότητα και μια εμφανή προτίμηση για τη μινιμαλιστική γραφή. Θυμίζουν μικρούς πίνακες φτιαγμένους από στιγμές που συναρμολογούνται σαν τα κομμάτια ενός παζλ. Μέσα από τα κείμενά

του, αυτός ο μοναχικός συγγραφέας ή «ταξιδιώτης της λευκής σελίδας» όπως αρέσκεται να χαρακτηρίζεται, μας παρουσιάζει έναν κόσμο που προσπερνάμε, μια ζωή που συχνά υποτιμούμε, ένα σύμπαν και κυρίως μια φύση που εδώ και καιρό έχουμε λησμονήσει και κυρίως έχουμε ξεχάσει να την παρατηρούμε. Το 2016, η Γαλλική Ακαδημία τίμησε το έργο και την προσφορά του στη λογοτεχνία, απονέμοντας του ειδικό βραβείο.

Το έργο του είναι ένα διανοητικό φορτίο, καλά κρυμμένο και μεταμφιεσμένο, γεμάτο χάρη, δροσιά και απλότητα, στοιχεία που υπηρετούνται από τη δομή και την πυκνότητα της φιλοσοφικής του σκέψης αλλά και του λογοτεχνικού είδους, μέσω του οποίου εκφράζονται. Πρόκειται πάντα για μια αυτοβιογραφική διήγηση ή παρατήρηση, που σαν τον «Μικρό Πρίγκιπα» μας δείχνει τον κόσμο από μια οπτική που οι περισσότεροι έχουμε όχι μόνο ξεχάσει, αλλά και δυστυχώς απαρνηθεί. Κάθε του έργο είναι ένα ταξίδι στον υπέροχο κόσμο των αναμνήσεων, μια περιπέτεια προσωπική που μας κρατάει ζωντανούς στο κυνήγι της ευτυχίας, μια ακόμη πρόταση εκ μέρους του συγγραφέα για να ξεπεράσουμε το καθημερινό άγχος ή να εκπλαγούμε με τη δύναμη της ζωής που αγνοούμε.

Η ποιητική του συλλογή, *Μαυροφώτεινη (Clairenoire)* είναι η συνέχεια του ποιητικού του αφηγήματος, *Περισσότερο από ζωντανή (La Plus que vive)*, που έγραψε το 1995 και δημοσίευσε το 1996, και το αφιέρωσε –όπως και τώρα- στην φίλη του, την Γκιλαίν, φίλη που έσβησε σε ηλικία μόλις 44 ετών, από ανεύρυσμα.

Πρόκειται για ποιητικό αφήγημα, σε πεζό λόγο, μια ανθοδέσμη από λέξεις και φράσεις που είκοσι χρόνια μετά το θάνατο της, ο συγγραφέας καταθέτει στο μνήμα της, «στοιχειωμένος» από τη θύμηση ενός έρωτα. Στην ουσία είναι έργο περιεκτικό και βαθυστόχαστο, σαν μια ηχώ από το παρελθόν που αναμοχλεύει το πρόσωπο του νεκρού πατέρα, το θάνατο του Κάφκα, έναν Κινέζο ποιητή του 4^{ου} αιώνα, έναν έρωτα που χάθηκε, αλλά που η ποίηση τον διατηρεί δυνατό, όπως και την ομορφιά του κόσμου.

Σ' ένα περιβάλλον σιωπηλό, ο λόγος του Μπομπέν, μας φέρνει αντιμέτωπους με τη μαγεία της περιγραφής της φύσης και της ζωής, με τη μουσικότητα του ποιητικού στοχασμού, με την θέαση των πραγμάτων κάτω από δύο στοιχεία: του σκότους ή της λύπης και της λάμψης ή της χαράς, πάντα όμως με την απλή γνώση για τον άλλον και τον εαυτό μας.

Το μαύρο κυριαρχεί σαν μια υπογραφή στο κάτω μέρος μιας σελίδας, σαν ένα πρόσωπο, λέξεις, γέλια και χαμόγελα που δεν θα ξαναδούμε ποτέ. Κυριαρχεί σαν το

ίχνος μιας ζωής, μιας χαράς, σαν το πένθος αυτού που το ζει και το υπομένει, αντιμετωπίζοντας την ανυπόφορη σιωπή αυτού που έφυγε. Η λάμψη ή το φως δεσπόζει στη ηπιότητα της έκφρασης, στην φωτεινότητα ενός πρωινού, στο λευκό σύννεφο που διασχίζει το γαλανό ουρανό, στον αφρό ενός κύματος στην παραλία, στον φρέσκο καρπό που κόψαμε ένα πρωί και τον ξεχάσαμε στο τραπέζι. Το μαυροφώτεινο επιβάλλεται στη διαρκή μάχη της ζωής, στη μελαγχολία που μας αποκαρδιώνει αρχικά και μας αποκαλύπτει μετά ότι είμαστε πιο δυνατοί, πιο ικανοί, πιο μάχημοι για τη ζωή που συνεχώς μας υποθάλλει. Αυτό το μαυροφώτεινο συναίσθημα κυριαρχεί στη χαρά, στο γέλιο, στο χαμόγελο και σαν όπλο μας συντροφεύει αναμένοντας να ζήσουμε τη ζωή.

Με τρόπο λεπτό, ο Μπομπέν μας μιλά για την αγάπη, για την εξαφάνιση μιας γυναίκας που αγάπησε πολύ και που παραμένει εκθαμβωτικά παρούσα, χάρη στην ποίηση που καταφέρνει να την αναδείξει, σαν αναλαμπές μέσα στο σκοτάδι. Εμφανίζεται σαν μνημονικά θραύσματα, που συνθέτουν με τη σειρά τους ένα είδος ψηφιδωτού από συνειρμούς για να καταλήξουν να εκφράσουν, με τρόπο πάντα ήρεμο, την τραγωδία της ζωής. Κι ο ποιητής μιλά με αφορμή την αιφνίδια απώλεια της αγαπημένης του, για τον έρωτα, το θάνατο, την καθημερινότητα, για χίλια δύο πράγματα, που συντελούν και κάνουν τελικά τη ζωή ωραία και πλούσια σε εμπειρίες. Μόνον που αυτά τα θραύσματα αποτελούν, σε τελική ανάλυση, τις ψηφίδες μιας εσωτερικής επεξεργασίας, μια συνεχή αίσθηση που βιώνει ο ποιητής στο χρόνο και στο χώρο, συνθέτουν δηλαδή μια βαθύτερη υπαρξιακή εμπειρία ενός εσωτερικού προβληματισμού που τον βοηθούν να βρει μια γόνιμη απάντηση στον κόσμο όπου ζει, αναπνέει, υφίσταται.

Ο Μπομπέν στην ποιητική του συλλογή, με τίτλο οξύμωρο, *Μαυροφώτεινη*, αναζητά μέσω του ποιητικού λόγου να καταγράψει τις φωτοσκιάσεις που νιώθει από την απουσία της αγαπημένης του, επιχειρεί να διατυπώσει τα διακριτά όρια της απουσίας και της παρουσίας της, με την αναζήτηση ενός πολυσήμαντου ποιητικού λόγου. Γι' αυτό και η αφήγηση του ποιητή ρέπει προς την πνευματική εξομολόγηση κι όχι προς την βιοματική, ενώ οι εικόνες του μπορούν να εκληφθούν από τον αναγνώστη, σαν δωροφορία εκ μέρους του. Με ωραίες μικρές σκέψεις που συνθέτουν οι λέξεις, ο Μπομπέν καταφέρνει να δώσει κύρος στο λόγο και να φωτίσει το πένθος του με πνοή ζωής, αφού τα πάντα θυμίζουν, εκπροσωπούν και ενσαρκώνουν το πρόσωπο που χάθηκε και συντελούν να δημιουργήσουν ένα γόνιμο περιβάλλον μιας έντονης εσωτερικής φωτεινής πνευματικής ζωής.

Ο θάνατος ή το πένθος, προνομιούχα θέματα της ποίησης, στην ποιητική αυτή συλλογή γίνονται γέφυρες που επιτρέπουν τελικά το διάλογο μεταξύ νεκρών και ζωντανών, ίσως γιατί η μαγεία της λογοτεχνίας ανατρέπει τη θλίψη σε στοχασμό, κατευνάζει την απαισιοδοξία, εμπλουτίζει και φωτίζει τις μαύρες σκέψεις με εικόνες αντοχής τον άνθρωπο που πονά και υπομένει. Έτσι, η συλλογή αυτή δεν είναι καταθλιπτική αλλά στοχαστική, γεμάτη από ιδέες που εκπλήσσουν και αγγίζουν την καρδιά μέσω της πρωτοτυπίας και της ακριβείας τους, χάρη στην λεκτική επεξεργασία του δημιουργού-ποιητή, που μετατρέπει τα δάκρυα σε χάντρες χρυσού. Εμείς από τη μεριά μας, ως μεταφραστές, προσπαθήσαμε να αποδώσουμε το «μαγικό αυτό πνεύμα» του Κριστιάν Μπομπέν, παραμένοντας πιστοί στο κείμενο του ποιητή, κάτι που μπορεί να διαπιστώσει ο αναγνώστης, αφού προτάσσοντας το γαλλικό πρωτότυπο, του παρέχουμε τη δυνατότητα να αναπλάσσει και τη δική του μεταφραστική εκδοχή και να αξιολογήσει και τη δική μας.

Γιώργος – Μάρω ΦΡΕΡΗ

